

S1_41_3

GEOGRAFIA SOCIAL I ECONÒMICA

SÈRIE 1

1

SOLUCIONS, CRITERIS DE CORRECCIÓ I PUNTUACIÓ

Algunes valoracions

El solucionari següent té com a objectiu principal donar una certa coherència a la tasca de nombrosos correctors i suggerir els aspectes que considerem que els examinands haurien d'exposar durant la realització de la prova. Malgrat tot, creiem que els criteris que us oferim els heu d'observar com unes indicacions, mai com quelcom tancat i encotillat. Ens trobem al davant d'una prova de maduresa i, en aquest sentit, creiem que interessa més valorar aspectes globals, com ara, l'expressió escrita, la capacitat de raonament i reflexió i l'actitud crítica, i deixar a un nivell significatiu, però no necessàriament essencial, els coneixements. Considerem, doncs, que aquests criteris han de ser utilitzats com consideri cada corrector/a. En una prova d'aquest tipus, la tasca del corrector/a és complexa i les indicacions pretenen ser més una ajuda que una imposició.

1. Llegiu el text següent i responeu les qüestions:

1.1. Resumiu les idees principals del text. (1 PUNT)

L'examinand ha d'identificar, com a mínim, tres de les idees principals del text:

- La contribució del sector turístic a l'economia catalana és molt important, però té una repercussió desigual al llarg del territori.
- La concentració del turisme especialment a les zones costaneres, ha provocat la urbanització desordenada de la línia del litoral i ha estat lligada a l'oferta hotelera i d'infraestructures de preu baix i qualitat escassa.
- El turisme verd (rural, de descans, esportiu...) i la segona residència a la zona del Pirineu i Prepirineu han contribuït a acabar amb l'estacionalitat tradicional del turisme de muntanya (associat a l'esquí), i a frenar l'èxode rural d'aquestes zones cap als nuclis urbans.
- Des dels Jocs Olímpics, la ciutat de Barcelona s'ha convertit en una destinació turística preferent per la seva àmplia oferta diversificada.

1.2. Indiqueu algunes de les causes que expliquen l'increment dels desplaçaments turístics. (1,5 PUNTS)

L'examinand ha de ser capaç de relacionar l'increment dels desplaçaments turístics amb algunes de les causes següents:

- L'augment del temps lliure o de lleure i del poder adquisitiu de la població ha popularitzat aquesta activitat a les societats desenvolupades (cap de setmana llarg, vacances pagades...).
- La societat de consum.
- Abaratiment dels transports: companyies aèries de baix cost.
- Necessitat d'escapar de les grans ciutats.
- Construcció de segones residències a la zona del litoral i a l'àmbit rural.
- Multiplicació dels cotxes i millora de les xarxes viàries, que permeten desplaçaments de cap de setmana.
- Conversió de la natura en un bé de consum (es ven absolutament tot: el cel, l'aire, la muntanya, la neu, la tranquil·litat...).
- L'augment de l'esperança de vida i del poder adquisitiu, juntament amb la gran disponibilitat de viatjar en qualsevol època de l'any, han convertit els jubilats en clients potencials de les agències de viatges.
- Viatges a l'abast de tothom organitzats per les grans companyies turístiques (operadors turístics), que ofereixen paquets barats.

1.3. Expliqueu breument les característiques dels diferents tipus de turisme existents i assenyalau l'impacte mediambiental que provoquen. Remarqueu les diferències fonamentals que hi ha entre el turisme de masses (de sol i platja i de neu) i el turisme verd o ecològic. (2,5 PUNTS)

Cal explicar breument o –si més no– enumerar alguns dels diferents tipus de turisme que hi ha (cultural, de sol i platja, de neu, esportiu o d'aventura, verd o ecològic, rural, de negocis, de salut, gastronòmic, etc.) i assenyalar especialment les diferències existents entre el turisme de masses i el verd.

Turisme de masses (de sol i platja i de neu)

- Estacional (temporades d'estiu o d'hivern).
- Desplaçament de gran quantitat de persones a la vegada.
- Gran impacte mediambiental (urbanització del litoral, abocament de residus, esgotament dels recursos hídrics, construcció de pistes d'esquí...).
- Elevada concentració territorial.

Turisme verd

- Es practica durant tot l'any.
- Es tracta d'un turisme minoritari i de qualitat.
- És respectuós i compromès amb el medi ambient.
- Es distribueix al llarg del territori.

2. Contesteu una de les dues opcions (A o B):

OPCIÓ A

A.1. Resumiu la informació que dóna el gràfic. (1 PUNT)

L'examinand ha d'especificar que es tracta d'un diagrama de barres que mostra l'evolució del percentatge de les emissions a l'atmosfera de gasos d'efecte hivernacle dels diferents països representats fins l'any 2004, partint dels nivells de l'any 1990. Entre parèntesis hi ha els objectius de reducció, o de possibilitat d'augment, assignats a Kyoto per a cada país que figura en el gràfic. Amb un asterisc s'assenyalen els països que no han ratificat Kyoto i amb dos asteriscs, els que no tenen objectius de reducció.

Cal valorar també positivament que l'alumnat comenti alguna xifra significativa de les que apareixen en el gràfic.

A.2. Expliqueu què és el Protocol de Kyoto, quin és el seu objectiu principal i quina catàstrofe mediambiental pretén evitar. Quina és la posició dels EUA sobre el protocol? (1,5 PUNTS)

Com a mínim, cal reconèixer el Protocol de Kyoto com a l'acord internacional més ambiciós que hi ha en aquests moments per lluitar contra el canvi climàtic d'origen antropogènic, causat per l'augment de l'efecte hivernacle.

Es valorarà molt positivament que s'aporti alguna dada concreta, com la fixació de l'objectiu de la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (especialment el CO₂) en una xifra global del 5,2% (8% per a la UE) respecte als nivells d'emissions de 1990; o el període establert per aconseguir-ho (2008-2012); l'any de l'entrada en vigor del tractat (2005); l'incompliment de les previsions per part del nostre país; la posició dels països en vies de desenvolupament, etc.

També s'ha d'assenyalar que els EUA no han ratificat Kyoto, malgrat ésser un dels principals països responsables de les emissions que causen l'escalfament global del planeta.

A.3. Indiqueu l'impacte mediambiental que provoca obtenir energia a partir de la crema de combustibles fòssils i expliqueu quin seria el model energètic alternatiu que caldria adoptar per aconseguir un desenvolupament sostenible. Compareu les energies renovables amb les no renovables. (2,5 PUNTS)

L'alumnat ha de saber que el nostre model energètic, que es basa en la crema de combustibles fòssils, és altament contaminant i hauria d'assenyalar-lo com el principal responsable de les crisis mediambientals que se succeeixen en l'actualitat (escalfament global, canvi climàtic, pluja àcida, contaminació atmosfèrica...). Cal que sigui conscient de la necessitat de potenciar les energies alternatives netes i renovables si es vol aconseguir un desenvolupament sostenible.

També és necessari enumerar alguns tipus d'energia alternativa (eòlica, solar, mareomotriu, hidràulica, geotèrmica, etc.), que són energies netes i inesgotables a escala humana. Cal que els examinands es mostrin conscients de la importància de l'estalvi energètic i de la reducció de les emissions contaminants a l'atmosfera. En aquest sentit poden fer referència als acords internacionals, com ara el Protocol de Kyoto (1997), i a les cimeres de la Terra (Rio, 1992). Per últim, es valorarà positivament que indiquin la necessitat de desenvolupar una consciència ecològica (reciclar, reutilitzar i reduir) i de modificar molts dels nostres hàbits de consum.

En la comparació entre energies renovables i no renovables, l'alumne/a ha d'assenyalar que, si bé totes dues provenen de recursos naturals utilitzats en l'actualitat, presenten diferències molt evidents: les reserves de les no renovables són limitades, es tracta d'energies molt contaminants i es troben concentrades geogràficament, mentre que les renovables són il·limitades, la majoria són netes i estan més repartides.

OPCIÓ B

B.1. Descriuiu la informació que faciliten aquests dos mapes i gràfics.
(1 PUNT)

L'examinand ha de descriure el document especificant que es tracta de dos planisferis, on es poden observar la localització de les 10 aglomeracions urbanes més grans del món l'any 1995 i l'any 2015, segons dades i previsions del CIDOB. Al costat de cada mapa hi ha un diagrama de barres que mostra la quantitat de milions d'habitants que es concentren en cadascuna d'aquestes ciutats. Convé que il·lustri la descripció de la informació que mostren els mapes i els gràfics amb exemples extrets del document.

B.2. Compareu els dos mapes i indiqueu si en l'actualitat les ciutats estan creixent més als països desenvolupats o als països en vies de desenvolupament. Justifiqueu la vostra resposta fent servir algunes de les dades que apareixen al document. (1,5 PUNTS)

De la comparació dels dos mapes, s'ha de deduir que les ciutats estan creixent molt més ràpid al món en vies de desenvolupament que no pas al desenvolupat, on pràcticament el creixement s'ha aturat. Es valorarà molt positivament la utilització de les dades concretes que mostra la font per donar suport a l'explicació.

B.3. Identifiqueu les causes que expliquen el creixement de la població urbana als països en vies de desenvolupament i expliqueu alguna de les diferències fonamentals que hi ha entre les grans ciutats del món desenvolupat i les grans aglomeracions urbanes dels països subdesenvolupats. (2,5 PUNTS)

Com a causes del creixement de la població urbana als països en vies de desenvolupament, l'alumne/a ha d'assenyalar les següents:

- La taxa de natalitat és alta i la de mortalitat ha baixat considerablement. Per tant, el creixement natural o vegetatiu en aquests països (on viu més de la meitat de la població mundial) és elevat.
- Es continua produint el fenomen de l'èxode rural, perquè fins fa molt poc la població d'aquests països era bàsicament rural.

Com a diferències bàsiques entre les grans ciutats del món desenvolupat i les dels països en vies de desenvolupament, cal assenyalar la manca d'infraestructures bàsiques i de serveis a les ciutats dels països pobres (fruit de la manca de recursos) per fer front a aquest creixement, que acostuma a ser desordenat i mancat de planificació i que respon més a la misèria de les zones rurals que a la prosperitat de les ciutats. L'alumnat també pot fer referència al contrast extrem que hi ha entre els barris residencials de les ciutats dels països en vies de desenvolupament i les zones més pobres, tot i que a les ciutats dels països rics també podem trobar veritables bosses de pobresa (quart món).

